

Alice Bah Kuhnke: Tal vid minneshögtid till minne av förintelsens och rasismens offer

Talare

Alice Bah Kuhnke
Kultur- och demokratiminister

Datum

26 januari 2017

Plats

Göteborg

Ärade överlevare, gäster, vänner, Några blad från en grönskande björk. Insmugglade till lägret iklänningsfällan. Med bankande hjärta förbi SS-soldaterna klarade hon det. Hon kunde visa sina kamrater att det fanns en annan värld. Några löv som näring till att återuppväcka ett obefintligt hopp och förlorad förtröstan. Det är författaren och psykologen Hédi Frieds svar när skolbarn idag frågar henne vad som var det bästa i förintelselägren. Hédi Fried överlevde Auschwitz och Bergen-Belsen och har ägnat sitt liv åt att uttröttligt beskriva sina unga år i lägren. För att vi inte ska glömma. Vi människor hänger på ett mycket påtagligt sätt samman med tiden före oss. Och vår betydelse för det som ska komma går inte att ifrågasätta. Vi är länkade från det som varit till det som ska bli. Och det innebär ett ansvar, en förväntan från det förflutna på samtiden. Vittnesmålen från förintelselägren svarar att ta till sig och vi väntar oss för att berätta för våra barn om det fasansfulla som människor är kapabla till. Ändå måste vi det. Eftersom fruktansvärda övergrepp kan hända igen och igen, i andra former, mot andra människor. Den nyligen bortgångne sociologen Zygmunt Bauman ger oss ingen tröst men mycket klokskap. Han menar att förintelsen som resulterade i förföljelse och massavrättningar av judar, romer, personer med funktionsnedsättning, homosexuella och transpersoner inte kan förklaras bort som ett återfall i barbari. Han menade att den var resultatet av en rationalitet och modernitet driven till sin spets. Övergrepp som strider mot mänskliga rättigheter begås varje dag. Människors frihet kränks i varje stund. Mänskligheten är inte på något sätt skyddad mot barbari och brutal grymhet. För ett år sedan stod jag i Sveriges Riksdag och, precis som idag, talade vid högtidligt hållandet av förintelsens minnesdag. Dagar som markerar det som skett är viktiga för att vi ska få möjlighet att samla tankarna, reflektera och formulera ambitionerna för framtiden. Ett år är en ganska kort tid. Men när jag tittar bakåt så har förbluffande mycket hänt. Auktoritära ledare har trätt fram, här och var, och föreslår enkla lösningar på komplexa problem. Kanske är det så att människors känsla av utsatthet föder ett behov av

atmluta sig mot en idealiserad auktoritet. I en tid av rädsla och osäkerhet inför framtiden är en ledare med en förenklad världsbild tilltalande då den lyfter bort vårt eget ansvar. Det är en mycket farlig väg att gå. Och det ankommersom ett tungt ansvar på oss politiker att formulera alternativ. Men vi har gemensamt en skyldighet att inte skapa förutsättningar för ett sådant ledarskap. Den tyske journalisten Sebastian Haffner beskriver i sin bok tiden före Hitlers maktövertagande när nazisternas siffror ständigt steg. "Det som inte längre fanns var livsglädje, älskvärdhet, harmlöshet, välvilja, förståelse, beredvillighet, generositet och humor. Luften hade blivit kvalmig." I mitt och regeringens arbete för ökad demokrati och mångfald, pressfrihet och yttrandefrihet, alla människors möjlighet att ta del av och utöva kultur, kan inget ge en starkare drivkraft än denna beskrivning. Rasismen och nationalismen griper omkring sig i Europa och resten av världen. Det kan vara svårt att se sin egen betydelse i allt det mörka. Att se vilka möjligheter var och en av oss har att betyda något för en bättre värld. Just den 27 januari för exakt 70 år sedan kallade Eleanor Roosevelt som ordförande för FN:s organ för mänskliga rättigheter till sitt första möte i en arbetsgrupp vars arbete skulle resultera i den allmänna förklaringen om demänskliga rättigheterna. Samtidigt reste sig Europa ur dyn. Priset för att en destruktiv politisk ideologi fått råda betalades av hundratals miljoner människor då och under åren som följde. Och det får aldrig hända igen. Därför är det arbete som Eleonor Roosevelt och hennes arbetsgrupp gjorde vägledande än idag. De grupper som var förföljda under förintelsen upplever också idag en utsatthet. Av olika grad och på olika sätt, men det är likvärdigt och i varje form acceptabelt. Det finns inga kompromisser när vi idag står inför utmaningar som vi fortfarande kanske inte förstår vidden av. Sverige kan inte ha något annat mål än att vara ett land fritt från rasism och hatbrott. När vi ser en ökad rasism och polarisering kan inte svaret vara något annat än ökad solidaritet och att sträva mot sammanhållning. Regeringen har därför formulerat en nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott. Arbetet med att ta fram planen var svårt, frågan är komplex och mångfacetterad. Men människors engagemang blev tydligt och gav hopp om framgång. Det finns bara ett alternativ i det här arbetet och det är att lyckas. "När man är rädd är det bra att veta varför", skriver Émile Ajar i den älskade romanen "Med livet framför sig". Det är helt sant. Den diffusa rädslan framkallar det svåraste i människan, vanmakten. Den förlamar och krymp våra sinnen. Mitt mod stärks av berättelsen om de små gröna bladen i klänningsfällan, att allt det hemska påminnas om det goda och vackra. Min beslutsamhet kommer från kärleken till friheten. Och min övertygelse är att var och en av oss kan finna styrka att varje

dag välja det goda framför det enkla. Det är vad det förflutna förväntar sig av samtiden. Kampen för det öppna och solidariska samhället pågår i detta nu. Du behövs. Gör vad du kan. Med det du har. Där du är. Tack!

Taggar

2010-tal, 2017, Kvinna, Miljöpartiet, Minnestal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/alice-bah-kuhnke-tal-vid-minneshogtid-till-minne-av-forintelsens-och-rasismens-offer>